

IN MEMORIAM

Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye

Az első kimondott szó öröme

VÉRTESSYNÉ AGÁRDI ANIKÓ

aniko.agardi54@gmail.com

DOI: [10.52092/gyosze.2023.1.7](https://doi.org/10.52092/gyosze.2023.1.7)

YVONNE

Keveseknek adatik meg, hogy az utónevük fogalommá váljon. Dr. Csányi Yvonne professzor ilyen volt. Nem a név különlegessége okán, hanem a viselője személyisége, szellemi nagysága, sok évtizedes elkötelezettsége a hallássérült gyermekekért, az ő fejlesztésüket választó hallgatókért, a pályán aktívan működő szurdopedagógusokért¹. A szurdopedagógiát teljességében átfogó tudományelméleti és módszertani innovációja eredményeként. A fogalom legteljesebb értelmében altruista volt.

Szurdopedagógiai pályakezdésem a dr. Csányi Yvonne nevéhez fűződő tantervi és módszertani reformmal egy időben, 1979-ben kezdődött. A pályán eltöltött négy évtized alatt intenzív szakmai kapcsolatban voltunk. Tudása, munkabírása példaértékű volt számomra. Elvárásokat megfogalmazó, fejlődésre, tudásmegújításra lehetőséget adó mentorom volt. A cikkben a hallássérült gyermekeket nevelő-oktató debreceni intézmény gyakorlatát mutatom be a korai fejlesztésre fókuszálva, nagyrabecsüléssel emlékezve a Professor Asszony munkásságára a korai fejlesztés szemléleti, módszertani gyakorlatának hazai megújításáért.

¹ Szurdopedagógus: hallássérült személyekkel foglalkozó gyógypedagógus (szerk.)

KORAI FEJLESZTÉS, MENTORÁLÁS A HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK DEBRECENI INTÉZMÉNYÉBEN

Visszatekintés

A múlt század ötvenes éveinek közepén megéltekről szóló Kincses Gyula nyugalmazott gyógypedagógus az intézményünk egy évszázados múltját bemutató kiadványunk lapjain.

„...a SINOSZ helyi titkára kért meg, kinek családjában unoka született, hogy nézzem meg a picit. Szeretné tudni, hogy halló-e, vagy siket a gyermek. A dr. Bárczi Gusztáv úrtól tanult eljárással a babát megvizsgáltam. Mivel az erős légvezetési zörejre nem reagált, siketnek véltem. (...) idővel otthonában kerestem fel. Szobájába lépve megdöbbenéssel láttam, hogy a nagypapa tükör előtt az ülőben ülő két éves babát hangos beszédre tanítja. Én ettől óva intettem. Fejhangos lesz a gyermek. Nem baj – válaszolta és tovább foglalkozott unokájával. Évek múlva a kis unoka tanítványom lett az 1. osztályban. Szókincsgazdagságával, társalgóbeszéd szintjével messze kiemelkedett társai közül. (...) Nagypját megkövettem. Mert rádöbbenem nagyszerű felismerésének, tettének igazára. A siket gyermek beszéd- és hallásnevelését már nulla éves korban el lehet kezdeni.” (V. Agárdi, 2003, p. 37).

Korai fejlesztés az iskolánkban a 80-as évektől

Az 1979/80-as tanévben bevezetésre került tanterv eredményessége nagyban függött az iskolába lépést megelőző óvodai nevelés, valamint az azt megelőző irányított családi nevelés eredményeitől. Intézményünkben az 1979/80-as tanévtől túlórákeret terhére látták el a korai gondozást. A gyermek fejlesztésére koncentrálnak szemlélettel, minden esetben a szülő jelenlétében, biztatást és lehetőséget adva a bekapcsolódásra a szülő és a gyermek igényének megfelelően. Ekkor már a jobb hangátvitelt biztosító, egyéni, fülmögötti hallókészüléket viselt a gyermek.

Sulyok Ivánné néhai igazgató-helyettes szavait idézve: „Dr. Csányi Yvonne főiskolai tanár jóvoltából megismerhettük a szakterület nemzetközi reprezentánsainak munkáját és csodálatos eredményeiket. A gyakorlati műhelymunka megismerésén túl hitet, elszántságot és erőt meríthettünk ezekből a továbbképzésekből” (V. Agárdi, 2003, p. 102).

A törvényalkotás 1993-ban követte a szakterület ez irányú elkötelezett munkáját. A közoktatásról szóló törvény a korai fejlesztést a közoktatás részévé emelte (1993. évi LXXIX. törvény). A feladatellátás tartalmát ugyanezen törvény 30.§-a tartalmazta. A szolgáltatás biztosítására a pedagógiai szakszolgálatot – mint új szervezeti formát – határozta meg. A hallássérült gyermekeket nevelő-oktató hazai intézmények mindegyikében elkezdődött a korai fejlesztés addigi gyakorlatának újragondolása a fejlesztőmunka kiteljesedése érdekében. A szemléleti és módszertani alapok azonosak voltak, a rendszeres továbbképzéseknek és az egyre sokasodó szakirodalomnak köszönhetően. A tárgyi és személyi feltételek már nem mutattak ilyen egységességet. Intézményünkben már a törvénytervezet olvasva egyértelmű volt, hogy meg kell ragadnunk a lehetőséget. A törvény megjelenését követő napon nyújtottuk be az iskolafenntartó önkormányzatnak a részletes szakmai-pénzügyi tervezetet, kérve, hogy pedagógiai szakszolgálat keretein belül a gyermekek számára ideális tárgyi és személyi feltételek biztosításával végezhesünk

a korai fejlesztést, tanácsadást. Az Oktatási Bizottság a részletes szóbeli indoklást követően támogatta a beadványt. A Közgyűlés jóváhagyó határozatának birtokában elkezdődhetett az építkezés. Az intézmény második emeletén egy szeparálható épületrészben alakítottunk ki három fejlesztőszobát, egy többfunkciós váróhelyiséget, valamint egy pedagógiai szempontú hallásmérésre alkalmas külön helyiségben csendes kamrát, hitelesített audiométerrel. A korosztály igényeivel harmonizáló berendezés és a gyermekek játékos fejlesztését segítő eszközök, továbbá, mint alapfelszereltség, az egyéni hallókészülékek ellenőrzésére szolgáló szerviztáska része lett minden fejlesztő helyiségnek.

A tárgyi feltételek megteremtésének pénzügyi biztosítása mellett egy álláshelybővítést is igényeltünk. Erre a státuszra pszichológust alkalmaztunk. Feladatukra intézményi szintű volt, a szakszolgálat mindenkorai igényének megfelelő feladatellátással. 1994. szeptember 1-jén megtörtént az ünnepélyes átadás. Intézményünk ellátási körzete az akkori felosztás szerint Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok megyékre terjedt ki. Elsődleges feladat volt hírünket vinni, hogy tudjanak intézményünk új szolgáltatásáról. Az elérhetőségünket és a tevékenységünk tartalmát röviden bemutató szórólapot széles körben terjesztettük. A debreceni Fül-Orr-Gége és Fej-Nyaksebészeti Klinika audiológiájának vezetőjét személyes találkozón is kértük, hogy irányítsák hozzánk a diagnosztizált gyermekek szüleit, hogy mielőbb tudjunk segítséget adni a rászoruló családoknak. Találkozót kezdeményeztünk a debreceni védőnői szolgálat vezetőjével, tájékoztatást adva a korai ellátás lehetőségéről, szükségességéről. Támogatásukat kértük, hogy szakmai kapcsolataik révén tágabb kör – más települések védőnői, gyermekorvosok – figyelmét hívják fel arra, hogy a családok már a gyanúbredéstől fordulhatnak hozzánk. Működési rendünket, munkaprogramunkat, dokumentációs teendőinket, helyünket az iskola szakmai életében kollégáimmal együtt dolgoztuk ki, nagy körültekintéssel, távlatokba tekintő szemlélettel.

A pedagógiai szakszolgálat feladatköre

Szakszolgáltatás keretében szükséges: biztosítani a hallássérült kisgyermek korai gondozását, az irányított családi nevelést; ellátni a többségi nevelési/oktatási intézménybe integrált gyermekek szurdopedagógiai fejlesztését, nyomon követésüket utazó gyógypedagógusi ellátással; a (be)fogadó intézmények pedagógusainak szakmai szolgáltatást nyújtani.

A szakszolgálatok működtetésére biztosított normatív támogatásból beszerzett új gépkocsi utazó pedagógusi feladatunk ellátásához biztosította a mobilitást. Tapasztalatszerzésre, tudás megújításra, tanulmányutakra dr. Csányi Yvonne szervezésében és részvételével évtizedeken át kaptunk lehetőséget.

Korai gondozás – irányított családi nevelésben együttműködők. A hangsúly az együttműködésen van, prioritást élvez a hallássérült gyermek és szülei egysége. A szülőknek útmutatásra van szükségük ahhoz, hogy segíteni tudják gyermekük nyelvi fejlődését. Támogatást a szurdopedagógia szakos gyógypedagógustól kapnak. A korai intervencióban dolgozó pedagógus jelentős attitűdváltozást él meg. A szülő-gyermek-szakember teamben önmagunkat a fejlesztésért szakmailag felelős szurdopedagógusként definiáltuk; a nevelőtestülethez tartozva, de eltérő munkarendünk miatt némileg marginalizálódva. A családokhoz alkalmazkodva, a gyermek napirendjére tekintettel egyéni

órarendünk is eltérően alakult, a hét egy-egy napján utazó gyógypedagógusi feladatokat is ellátva. A heti egy alkalommal tartott teamegbeszéléseken volt módunk megosztani egymással a munkaörömeit és a problémák okozta kihívások gondjait, alkalmanként a pszichológust is bevonva a szupervízióba. A családok egyéni élethelyzetük sokszínűsége mellett mindannyian azonos vágyat, akaratot képviseltek: gyermekük tanuljon meg hallani, beszélni. A szurdopedagógusnak nincs hatásköre és nem is feladata a családi problémák megoldása, ugyanakkor a szülő mindenkor fizikai-lelki terhelhetőségére tekintettel kell lennie. Időlegesen, vagy tartósan fennálló, az anya és gyermeke kapcsolatának harmóniáját veszélyeztető nevelési problémák megoldásához intézményünk pszichológusától kérhettek és kaptak is segítséget. A gyermekek vezető tünete a prenatalis korra visszavezethető hallássérülés volt. A diagnosztizált, hallókészülékkel ellátott gyermekek hathónapos koruktól legkésőbb negyedik életévük betöltéséig voltak korai gondozásban. Többségük egyéves életkoruk betöltése után érkezett.

Első találkozás a családdal

A szülők gyermekükkel és a hallássérülést egyértelműsítő orvosi diagnózist dokumentáló irattal léptek be a fejlesztő helyiségbe, tekintetükben és szavaikban a korábbi hónapok nyomasztó gyanúját megerősítő állapot bizonyosságában és a megváltoztathatatlansága miatt érzett bánattal. A szurdopedagógus a legitimebb egység, a család életének részesévé lesz. Megértéssel kell meghallgatni azokat a kérdéseket, amik gyakran elhangzanak – Miért lett ilyen? Melyikünk a hibás? – de tapintattal terelni a beszélgetést a jelenre. Megerősítjük a szülőket abban, hogy helyes és felelős döntést hoztak, tudatosítva azt is, hogy gyermekük hallásra épülő beszédfejlődésének segítésére ők, a szülei a legalkalmasabbak. Nem kell egyedül megküzdeniük a kihívással, a szurdopedagógus támogató, megerősítő, előre vivő javaslatokkal segítő partnerük lesz. A fejlesztési folyamat egy magasba vezető hosszú lépcsősor. A lépcsőn a gyermeknek a szüleivel együtt kell felmenni. A védőkorlát a szurdopedagógus, amiben megkapaszkodhatnak. Egy hallássérült gyermeke fejlesztése során a gyermeke minden rezdülését ismerő anya szülői kompetenciája megkérdőjelezhetetlen. A gyermeke fejlesztéséért szakmailag felelős szurdopedagógussal egyenrangú félként együttműködve anyai szerepében megerősödve képes lesz segíteni gyermekét az anyanyelve elsajátításában. A szülő-szurdopedagógus kommunikációban a természetes köznapi társalgás jellemző a szakmai nomenklatúrát mellőzve.

Gondozásba vétel

A szülőknek a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye vezetőjéhez kell fordulni, hogy az alanyi jogon járó szolgáltatást térítésmentesen tudják igénybe venni. A gyermekek ellátása hetente egy alkalommal ambulánsan történik. A fejlesztés a természetes gyermeki beszédfejlődés modelljét követő természetes auditív-verbális módszerrel a hallókészülékkel korrigált hallásra épít. A tevékenységhez kapcsolódó természetes társalgásban gazdag nyelvi mintát kap a hallássérült gyermek. A korai gondozás tartalmát az elérni kívánt fejlettségi szintet, az anyai feladatokat – a

gyermek életkorára, hallási korára (amikortól állandósul a hallókészülék viselése) tekintettel – a szülővel egyeztetett egyéni fejlesztési terv tartalmazza, három hónapos időtartamokra tervezve, belátható időkeretet adva a hosszú hónapokban, években mérhető közös munkának.

A szülő és a szurdopedagógus együttműködése a fejlesztő foglalkozáson

A fejlesztő foglalkozásokat a szurdopedagógusnak úgy kell megtervezni és irányítani, hogy a gyermek számára változatos, élményt adó kellemes elfoglaltság legyen. Ha a gyermek jól érzi magát, a szülő is felszabadultabb, oldottabb lesz. A kölcsönös bizalom alapján alakulhat ki a kooperáció a szülő és a szakember között, egyenrangú partnerekként segítve a gyermeket. A fejlődési folyamat családonként eltérő és függ a gyermek, illetve a szülő és a szakember személyiségétől is. A hallássérült gyermek és családja megbonthatatlan egység. A gyermek nyelviileg is a családjában szocializálódik. A szurdopedagógusnak szüksége van a szülők tapasztalataira, megfigyeléseire. Bátorítania, ötletekkel segítenie kell őket abban, hogy a mindennapok családi kommunikációjában a lehető legtöbb hangzó nyelvi tapasztaláshoz juttassák hallássérült gyermeküket:

- A fejlesztésen minden aktivitást megelőz a hallókészülék technikai működésének ellenőrzése. Előbb a szülő, majd a másik oldali fülön sztetoklippel a szurdopedagógus végzi el. A hallókészülék funkcionális működéséről ad visszajelzést a gyermek a hangra adott játékos tevékenységgel.
- Ezt követően az anya kezdeményez tevékenységet, otthonról hozott játékkal/eszközzel motiválva gyermekét a közös játékra. A szurdopedagógus érdeklődő figyelemmel követi – a szülő és gyermeke intimitását tiszteletben tartó távolságból –, hasznos információt nyerve az anya és gyermeke közötti kapcsolatról, az anyai beszéd tartalmi/formai jellemzőiről. A gyermek viselkedése, reakciói alapján következtethet az auditív észlelése mindenkori szintjére. A szakember nem értékeli, főleg nem minősít. Válaszol a szülő kérdéseire. A pozitívumokat kiemelve, a szülő önbizalmát megerősítő gondolatok után fogalmazza meg a továbblépést segítő útmutatást, javaslatot.
- A szurdopedagógus-gyermek aktivitásban a szakember mintaadó modellező szerepet tölt be, fejlesztési szituációban sem öncélúan, hanem a gyermek mindenkori fejlettségi állapotának megfelelően játéktevékenységbe illesztve, percekben mérhető időtartamban. A gyermek mellett elhelyezkedve együtt játszanak, a tevékenység tartalmának megfelelő nyelvi tartalommal. Folyamatos auditív-verbális interakcióban, minden lehetőséget megragadva a hallásnevelésre. A szülő a gyermeke mellett maradva figyel. Indirekt módon gyűjt tapasztalatot az otthoni tevékenységhez.
- Közös tevékenykedés hármásban a hallás-ritmus-mozgás-beszéd egységét megélt örömmel.

A hallássérült/siket gyermekek rehabilitációjának technikai háttere

A korábbi évtizedekben nem tapasztalt mértékű technikai fejlődésnek köszönhetően csúcsmínőségű fülmögötti hallókészülékek nagy választéka érhető el a hallássérült gyermekek számára. A cochleáris implantáció a legkorszerűbb hallásjavító műtéti eljárás. Pár hónapos

hallássérült gyermekek is elvégezhető. Technikailag biztosított a hallásra építő természetes nyelvi fejlődés lehetősége. A korai fejlesztés optimális esetben a diagnózist igazoló szakorvosi vélemény birtokában elkezdődik. A korai intervenció első fél éve alatt a gyermek magatartásának megfigyelése otthonában és a fejlesztésen értékes szubjektív információ az audiológus számára is a hallókészülék beállításának módosításában. A hang megtapasztalásának természetes közege a gyermek mindennapi élettere. Legkellemesebb hangforrás az anya hangja. Időt kell adni a gyermeknek, hogy felfedezze a hangot. Beszéddel megerősítve megmutatni a hang forrását is. „Jól hallottad. A vízforraló volt.” A hang nem pusztán akusztikus inger, hanem információforrás is. Az ismételt tapasztalásra a mindennapokban számtalan lehetőség van. Hagyni kell a gyermeket, hogy a saját tempójában fedezze fel a hangokat. Kétéves kortól a játékos audiometria módszerrel kondicionálható a tudatos hangra figyelésre, a hang észlelését cselekvéssel jelezve. A gyermektől elvárt viselkedést a szülő modellezi. A gyermek a szeretett személyt utánozva lelkesen vesz részt a játékban. A hang uniszenzorosan érkezik a teljes beszédfrekvenciát lefedő hangsorral, a mély és magas hangokig (M/Á/Ú/Í/S/SZ). A gyermek az eszközt kezében tartva a fülére mutatóvá várja a hangot, majd cselekszik. Fontos, hogy a gyermek számára könnyen kivitelezhető, az érdeklődését felkeltő tevékenység legyen. A készülék ellenőrzésekor otthon is játszanak így, sokféle hangmintát adva. Amikor a gyermek megfelelő jártasságot szerzett, az audiológiai szobában hangsúlyozottan pedagógiai célú szabadhangterez mérés történik. Előbb készülék nélkül, majd kis szünetet követően készülékkel. Az audiogram elemzésénél a készülékes görbe mutatja, hogy képes-e a gyermek a beszéd meghallására a hallókészülékével. A mérési eredmény és a fejlesztési tapasztalatok alapján kérhetik a szülők a hallókészülék felülvizsgálatát. Amennyiben nem következik be érdemi előrelépés, a szurdopedagógus prognosztizálja a gyermek nyelvi fejlődésének kilátásait. Beszélget a szülőkkel a cochleáris implantáció kedvező tapasztalatairól. Minden kérdésükre elfogulatlanul válaszol. Segít kapcsolatba lépni sorstárs szülővel. Indítványozza, hogy tájékozódjanak az audiológián. Nagyon fontos, hogy több nézőpontot megismerve tudjanak dönteni. Lelkileg megterhelő beszélgetés ez mindkét fél számára. A szurdopedagógus szavainak nagy súlya van a közös munka alatt kialakult bizalom okán is. Felelősséggel tartozik a gyermek fejlődéséért, azonban a döntés joga és felelőssége a szülő kezében van.

A hallássérülés a beszédfejlődés természetes folyamatát gátló, mértékétől függően azt súlyosan megzavaró érzékszervi károsodás. Az anyanyelvi fejlődést megalapozó korai időszak egyben az anya és gyermeke közötti érzelmi kötődés kialakulásának ideje is. A csecsemőjével szoros testi kapcsolatban létező anya szeretetnyelve ösztönös. A dédelgető, becéző dajkanyelv, a hallássérült gyermeket gondozó felnőtt hangja kellemes megnyugtató érzést vált ki a gyermekből. A gondozási tevékenység közben az érintés, a tevékenység beszéddel kísérése minden anya számára természetes. A hallássérült gyermek szülője is így viselkedik. Kezdetben. A gyanúébredés aggodalma, az orvostól orvosig tartó kanossza a bizonytalanság gyötrelme bénító. Az anyai szeretetnyelv elhalkul. A szülő felé megértéssel, türelemmel, biztonságot nyújtó nyugalommal fordulva kell a szakembernek átsegíteni őt ezen az állapotban. A legtöbbet a gyermek segít a hallókészülék fülbe helyezése utáni viselkedésével. A szurdopedagógus ezekre reagálva beszél a gyermekhez. A reakciót beszédre fordítva a gyermek nyelvén megfogalmazva, válaszol is rá (kettős szerep). Az anya megfigyelheti a szakember beszédének stílusát. A csend ösztönözheti a kisgyermeket saját hangjának próbálgatására. Gógicsél, vokalizál, gagyog, Ez nagy örömet jelent a szülőnek. Visszatalálva régi önmagához, spontán kezd beszélgetni a hallássérült gyermekével. Mondókával, énekkel kísért

simogató, hőkögtető anya-gyermek játék időszaka ez. A dackorszak komoly erőpróba a kisgyermekes családoknak. Nem kevésbé a gyermeknek. A kétéves az önálló tevékenység, az önálló döntés jogáért küzd. Az érzelmi biztonság, a történések kiszámíthatósága nagyon fontos a számára. A hallássérült kisgyermeket fokozottan kell segíteni, hogy a napi rutinon túli eseményekről értesüljön. A szülőt segíteni kell ebben. Az egyéni rajzos naptár a tevékenységre utaló, egyszerű piktogrammal jeleníti meg az állandó és a változó napi eseményeket. „Vásárolni megyünk” – mondja az anya, és már rajzol is egy kosarat a lapra, anticipálva a várható eseményt. A fejlesztésre is elhozzák. Együtt mesélik el, mi történt a legutóbbi találkozás óta. Csak arról beszélnek, amit a gyermek közölni akar. Kifejezésekben gazdag társalgás alakul ki anya és gyermeke között, sok új fogalommal gyarapítva a gyermek passzív szókincsét. Az egyéni rajzos naptár alkalmazását lehetőségként ajánlja a szurdopedagógus, a szülőre bízva, hogy él-e vele.

A családokat támogató tevékenység

A hallássérült kisgyermek fejlődésében elsődleges szerepet betöltő anyának, miközben egész napját a gyermekével tölti, koordinálnia kell a család mindennapjait. Nem izolálódhat a szűkebb-tágabb környezetétől. Az anyákat lelkileg megviseli, ha arra utaló megjegyzések hangzanak el, hogy meddig játszadoznak még, mikor tanítják már beszélni a gyermeket. Általában jó szándékú segíteni akarással érdeklődnek. A szurdopedagógus mindig szívesen invitálja a foglalkozásra a nagyszülőt, keresztmamát, bármi legyen is a motivációjuk. A közös munka a megszokottak szerint zajlik annak tudatában, hogy erős kontroll alatt van a szülő és a szakember is. Az elköszönést megelőző beszélgetést a szurdopedagógus úgy moderálja, hogy az érdeklődő családtagok felismerjék, milyen fontos szerepet tölthet be a tágabb család a szülők megértő támogatásával, közvetve segítve a hallássérült gyermek fejlődését.

Rendezvények-hagyományok: A családi találkozót azzal a szándékkal szerveztük, hogy a orstárs szülők megismerkedjenek egymással, olyan kérdéseket megbeszélve, döntés előtt állva, amit mások már megélték. Egymástól tapasztalatot szerezhetnek, erőt meríthetnek, látva más hallássérült gyermekeket is, nem egészségügyi környezetben. A találkozókra eljönnek a többségi óvodába járó gyermekek is a szüleikkel. Mikulás- hívogató, farsang, apák napja, cochleáris implantált gyermekek találkozója, baba-mama évzáró. Mindenkor az aktuális eseményhez igazodó tevékenységet felkínálva a szülő-gyermek tevékenységhez. A játékos hallás-ritmus-mozgás állandó eleme a találkozóknak. A mosolygó, gyermekükkel együtt éneklő, táncoló családoknak erőt adó pillanatok a következő lépcsőfokra lépéshez.

Játék- és könyvkölcsönzés: A korosztálynak megfelelő szempontok alapján állítottuk össze a kínálatot. Előfordult, hogy a fejlesztésen látott játékot haza akarták vinni a gyermekek. Keserves sírást tudtunk kivédeni azzal, hogy a váróban elhelyezett szekrény kincseiből választhattak egyet. *Az enyém, nem enyém, visszaboxtam* fogalom is beépült idővel a tudatukba. Az anyák népszerű szerzők, többek között Vekerdy Tamás műveiből válogathattak.

A szakszolgálatunk tájékoztató kiadványa a Szélcsengő baba-mama magazin évente két alkalommal jelent meg tíz évig, intézményi kiadásban. Kereskedelmi forgalomba nem került. Megjelenésében igazi újság volt. Tájékoztatás, kapcsolattartás, még több segítség nyújtása a hallássérült gyermeket nevelő szülőknek. Ez volt a cél. A „pszichológus válaszol” rovatban olvashattak az anya-gyermek kapcsolatról, dackorszakról, az iskolaválasztás nehézségeiről.

Veleszületett genetikai eredetű nagyothallásról írt a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Fül-Orr-Gége és Fej-Nyaksebészeti Klinika orvosa. Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet oktatója az ellenoldali fülön a hallókészüléket viselő cochlea implantált gyermekek fejlődésének tapasztalatait írta meg. Az integrált nevelésről, oktatásról mindenre kiterjedő írást olvashattak a témában, autentikus szerző tollából. Szerepeltek még mesék, képtörténetek, versek, rejtvények, eseményleírások a szakszolgálat munkatársaitól, szülők írásai a gyermekekkel megélt megpróbáltatásokról, örömeikről, többségi óvodák, iskolák partnerpedagógusainak cikkei az együttnevelésben szerzett tapasztalatokról. A képek a gyermekekről, a közösen megélt eseményekről az otthoni társalgásokhoz is témát adtak. A betűt már ismerők a Szélcsengő lelkes olvasói, a nagyobbak társszerzőink lettek.

Támogatás az óvodaválasztásban: Két lehetőség van. A kis létszámú, magas színvonalú szurdopedagógiai fejlesztést biztosító speciális óvoda vagy a lakóhelyi többségi óvoda. A szülők igénylik a szurdopedagógus tanácsát, azt is kérve, legyen mellettük a bemutatkozó látogatáson. A korai fejlesztésben részesülő gyermekek szülei a többségi óvodát preferálják. Az illetékes szakértői bizottság a gyermek teljeskörű vizsgálata után dönt arról, hogy a választott többségi intézményben biztosítottnak látja-e szakmailag a hallássérült gyermek integrált nevelését. Amennyiben a választott óvoda nevelési programja tartalmazza a sajátos nevelési igényű hallássérült gyermekek együttnevelését, a szakvéleményben három évre kijelöli az intézményt, azzal a kötelezettséggel, hogy a szurdopedagógiai ellátást biztosítani kell. A korai fejlesztés az óvodába lépéssel lezárul.

Intézményünk működésében változást eredményezett a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről. A pedagógiai szakszolgálat, mint önálló intézményi egység megszűnt. A korai fejlesztésben és a többségi óvodai nevelésben, iskolai oktatásban részesülő hallássérült gyermekek szurdopedagógiai ellátását utazó gyógypedagógusi szolgáltatással biztosítja a debreceni Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye (2011. évi CXC. törvény).

A gyermekekkel és családjaikkal eltöltött évek szakmai életem kiemelkedő időszaka volt. Köszönöm Yvonne.

Kosztolányi Dezső:

Halottak

(részlet)

„Volt emberek.

Ha nincsenek is, vannak még. Csodák.

Nem téve semmit, nem akarva semmit,

hatnak tovább. (...)”

IRODALOMJEGYZÉK

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

V. Agárdi Anikó (szerk.) (2003). Emlékkönyv: *Egy évszázados a hallássérültek debreceni oktatása*. Széchenyi utcai Általános Iskola, Diákotthon, Óvoda és Pedagógiai Szakszolgálat, Debrecen.